

Venkov

Definice venkova

- Vše co není město?
- Zemědělství?
- „Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěná území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Pro venkov jsou charakteristické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují“

Typy venkova

Rozdělení venkovských oblastí

Vědci z výzkumného centra **RURAL** při **Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy** připravili ve spolupráci s **Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (MMR)** novou **typologii nemetropolitních oblastí České republiky**.

Získané podklady hodlá MMR využít pro **strategii rozvoje regionů po roce 2021**, což může vést k cílenější podpoře pro specifické venkovské oblasti. Geografové ve faktorové analýze zohledňovali **polohu obcí, zaměstnanost, ale i lidský kapitál** (úroveň vzdělanosti či podnikavost), z čehož jim vyšly **čtyři základní typy oblastí**.

- 1 Rozvojový typ**
Mají výhodnou polohu i kvalitní vnitřní podmínky
- 2 Sociálně znevýhodněný typ**
S dobrými vnějšími faktory, ale sociálními problémy
- 3 Polohově znevýhodněný typ**
Horší dostupnost, ale slušný lidský kapitál
- 4 Ohrožený typ**
Oblasti s vnějšími, ale i vnitřními problémy
- 0 Nevýhraněný typ**
Jedná se o regiony bez výraznější inklinace k jednotlivým typům

Zvíkovec
získal před deseti lety ocenění v soutěži Vesnice roku 2009 v Plzeňském kraji

Rozdělení venkovských oblastí

Do hodnocení vnějších podmínek (exponovanosti území) vstupovaly následující ukazatele:

- Funkční velikost na obyvatele – vážené počty pracovních míst a kapacity místních škol
- relativizované počtem obyvatel administrativní jednotky.
- Podíl obyvatel žijících v malých obcích (do 250 obyvatel) – hodnocena roztržitost osídlení administrativní jednotky (vypovídá o charakteru zázemí)
- Index ekonomické progresivity – diferencovaně vážené podíly zaměstnaných v sektorech hospodářství (zemědělství 1 až kvartér 4), vyšší hodnoty indexu v regionech s progresivnější
- strukturou zaměstnaných (terciér, kvartér)
- Diverzita ekonomické struktury – bodové hodnocení zastoupení zaměstnanosti v jednotlivých
- ekonomických sektorech (vyšší hodnoty při zastoupení více sektorů ve zkoumané administrativní jednotce)

Rozdělení venkovských oblastí

Vnitřní podmínky se týkají kvality místních lidských zdrojů a do jejich analýzy vstupovaly následující ukazatele:

- Index vzdělanosti – diferencovaně vážené obyvatelstvo dle dosaženého stupně vzdělání za zkoumanou administrativní jednotku (vyšších hodnot dosahuje vzdělanější populace)
- Podíl nezaměstnaných – počet registrovaných nezaměstnaných vážený počtem ekonomicky aktivních obyvatel v jednotce (detailní data z MPSV)
- Podnikavost obyvatel – počet ekonomických subjektů (z RES) vážený počtem ekonomicky aktivních obyvatel v jednotce
- Podíl obyvatel s exekucí – počet obyvatel s vyhlášenou exekucí vážený počtem obyvatel příslušné administrativní jednotky (detailní data z mapaexekuci.cz)
- Podíl voličů nesystémových stran – počet voličů extremistických stran v parlamentních volbách 2017 vážený celkovým počtem oprávněných voličů ve zkoumané jednotce.

Krajina

Definice krajiny

- vybraná část zemského povrchu s typickou kombinací přírodních a kulturních prvků a charakteristickou scenérií (Wikipedie)
- heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, který se v dané části povrchu v podobných formách opakuje (Forman & Godron, 1993)
- část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (zákon č. 114/92 Sb.)
- opticky vnímatelná (pozorovatelná) výseč suchozemského povrchu planety
- množina reálně existujících přírodních a kulturních objektů, které dávají zemskému povrchu charakter a pestrost
- harmonické sepětí horninového, biologického a kulturního prostředí

Krajina

- krajina je dlouhodobě stabilizovaný soubor přírodních a antropogenních charakteristik vázaný na určitý reliéf a mající nějaký společný historický základ
- krajina je živou soustavou, tj. není nějakou směsí interagujících, leč nezávislých neživých a živých struktur, nebo hybridem živého a neživého, stejně jako jím není hlemýžď s domkem z mrtvého vápence

Hrozby pro krajinu?

Hrozby pro krajinu?

- Intenzifikace zemědělské výroby
- Neobhospodařování zemědělských ploch
- Nadměrná či nevhodná urbanizace
- Necitlivé spojování zemědělských pozemků
- Nedostatek přechodových ploch
- Fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou
- Neprůchodnost krajiny

Hrozby pro krajinu?

https://gis.brno.cz/mapa/porovnaní-historických-ortofot/?fbclid=IwAR0OKQSJDRvcV1cUInfHIPoMY_Y89xz0CXrB0rfz6CZrg1ZKASWVwRkLppM

Koeficient ekologické stability

Koeficient ekologické stability

- Stabilní prvky
- Nestabilní prvky

Koeficient ekologické stability

- Lesní půda
 - Vodní plochy a toky
 - Trvalý travní porost
 - Pastviny
 - Mokřady
 - Sady
 - Vinice
-
- Orná půda
 - Antropogenizované plochy
 - Chmelnice

Komplexní pozemkové úpravy

- <https://youtu.be/VcRSatrGybM> co to je a příklady
- <https://youtu.be/vchyjY0L6U8> co to je
- <https://www.youtube.com/watch?v=8eiajePBKG4> příklady společných zařízení

Ochrana krajiny v ČR

- Zákon o státní památkové péči
 - Krajinné památkové zóny
 - (Archeologické památkové zóny)
 - (v budoucnu asi i „místní kulturní památky“)
- Zákon o ochraně přírody a krajiny
 - Zahrnuje 4 prostorové systémy ochrany
 - Obecně chráněná území (významné krajinné prvky, přírodní parky)
 - Zvláště chráněná území
 - Velkoplošná (národní parky, chráněné krajinné oblasti)
 - Maloplošná (národní / - přírodní památky, přírodní rezervace)
 - Natura 2000 (ptačí oblasti, evropsky významné lokality)
 - Územní systém ekologické stability (biocentra, biokoridory, interakční prvky)

Agentura ochrany přírody a krajiny

- OSS, MŽP
- Orgán státní správy působící v této oblasti
 - Mapování druhů
 - Získávání informací o rozšíření a početnosti zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů
 - Monitoring
 - Sledování dlouhodobého vývoje společenstev a populací druhů na vybraných lokalitách
 - Červené seznamy, červené knihy, plány péče o zvláště chráněná území
 - Péče o chráněná území EU
 - Natura 2000

Kategorizace chráněných území ČR

- Velkoplošná zvláště chráněná území
 - Národní parky
 - Chráněné krajinné oblasti
 - Maloplošná zvláště chráněná území
 - Národní přírodní rezervace
 - Národní přírodní památky
 - Přírodní rezervace
 - Přírodní památky
 - Obecně chráněná území
 - Přírodní parky
 - Významné krajinné prvky
 - Památné stromy - 23 000
- ▶ Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
 - ▶ Pojem zvláště chráněná území

Místní akční skupiny

- Zapsaný spolek nebo obecně prospěšná společnost
- Obce, podnikatelé, neziskové organizace
- Ne menší než 10 000 obyvatel, ne větší než 100 000 obyvatel
- Může působit pouze na územích obcí do 25 000 obyvatel
- Financování z příspěvků, vlastních projektů a Ministerstva pro místní rozvoj

IROP 2021+

- SC 1.1: Využití přínosů digitalizace pro občany, podniky a vlády
- SC 2.1: Podpora udržitelné multimodální městské mobility
- SC 2.2: Posílení ochrany přírody, biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění
- SC 4.1: Zlepšení přístupu k inkluzivním a kvalitním službám v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení pomocí rozvoje infrastruktury
- SC 4.2: Posílení sociálně-ekonomické integrace marginalizovaných komunit, migrantů a znevýhodněných skupin pomocí integrovaných opatření včetně bydlení a sociálních služeb
- SC 4.3: Zajištění rovného přístupu ke zdravotní péči pomocí rozvoje infrastruktury, včetně primární péče
- SC 5.1: Podpora integrovaného, sociálního, hospodářského a environmentálního rozvoje a kulturního dědictví, cestovního ruchu a bezpečnosti v městských oblastech

OP Z 2021+

- Terénní aktivity a mobilní programy směřující k podpoře lidí v jejich přirozeném prostředí

PRV 2021+

- Investice do zemědělských podniků
- Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů
- Lesnická a zemědělská infrastruktura, neproduktivní investice v lesích, stezky
- Diverzifikace a zakládání nových podniků, venkovská CR
- Lesnické technologie a produkty
- Zázemí pro spolkovou činnost (zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání)
- Zázemí pro spolkovou činnost (komunitní centra)
- Zázemí pro spolkovou činnost (knihovny)
- Zázemí pro spolkovou činnost (sokolovny, orlovny)
- Komunitní centra
- Hasiči (JPO 5)
- Památky místního významu
- Obchody

OP ŽP 2021+

- Komunitní energetika (OZE realizované obcemi s účastí občanů)
- Zadržování vody v extravilánu / intravilánu (mitigační a dapatační opatření)
- Zeleň v intravilánu
- Odpady, cirkurální ekonomika
- EVVO a VUR
- Motivační projekty, klíčové projekty, inovativní projekty

OP K 2021+

- Pořízení nebo modernizace technologie MSP (ne prostá obnova)
- Zavádění digitalizace a automatizace MSP (ne kancelářské vybavení)
- Infrastrukturní energeticky úsporná opatření MSP
- Užitková vozidla na alternativní pohon

OP JAK 2021+

- Personální podpora MŠ a ZŠ, rozvoj a stáže pedagogických pracovníků, podpora ICT, extrakurikulární aktivity, projektové dny, spolupráce s rodiči

Aktivita	IROP 2	SZP 21+
Chodníky	√	x
Veřejná prostranství	√	x
Cyklostezky	√	x
Naučné stezky	x	√
Zázemí pro spolkovou činnost	x	√
Zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání	x	√
Komunitní centra	x	√
Knihovny	x	√
Další (sokolovny, orlovny)	x	√
Muzea	√ (pouze obecní)	x
MŠ a ZŠ	√	x
Hasiči	√ (JPO 2 a 3)	√ (JPO 5)
Památky	√ (kulturní)	√ (místního významu)
Zázemí pro soc. služby	√	x
Obchody	x	√
Veřejná infrastruktura udržitelného cestovního ruchu	√ (TIC, značení turistických tras, doprovodná infrastruktura)	x

